

การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว
ในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง

นางอังศณา บุญเฉลิมศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-321-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24 ก.ย. 2546

I 20114667

A STUDY OF STATE, PROBLEMS, NEEDS AND GUIDELINES
FOR THE IMPLEMENTATION OF NON - FORMAL EDUCATION INSTRUCTION
FOR THE PHYSICAL DISABLES IN THE CENTERS FOR THE DISABLES,
THE CENTRAL REGION

Mrs. Angsana Bulchalermsak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Non - Formal Education

Department of Non - Formal Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-321-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงาน
เกี่ยวกับการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับ
คนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง

โดย นางอึ้งศนา บุญเฉลิมศักดิ์

สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล

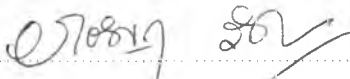
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร. ปาน กิมปี

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

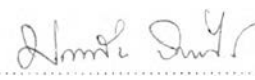
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจนอบรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ปาน กิมปี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ
(ดร.มณเฑียร ชมดอกไม้)

อังกฤษ นุญเฉลิมศักดิ์ : การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนของศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สังเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง (A STUDY OF STATE PROBLEMS, NEEDS AND GUIDELINES FOR THE IMPLEMENTATION OF NON - FORMAL EDUCATION INSTRUCTION FOR THE PHYSICAL DISABLES IN THE CENTERS FOR THE DISABLES THE CENTRAL REGION) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.ปาน กิมปี, 214 หน้า. ISBN 974-346-321-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการเพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนของศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์สังเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และการวัดและประเมินผล ประชากรคือ ผู้เรียนในศูนย์สังเคราะห์คนพิการ 253 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแจกแจงความถี่ และค่าที (t - test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนในศูนย์สังเคราะห์คนพิการมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านหลักสูตร และสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการเรียนการสอนผู้เรียนต้องการให้ศูนย์สังเคราะห์คนพิการจัดการเรียนการสอนให้ทุกด้าน

2. จากการเปรียบเทียบความต้องการของผู้เรียนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักสูตร ส่วนผู้เรียนที่มีอายุ 17 - 20 ปี และอายุ 21 ปีขึ้นไป มีความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า และผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และการวัดและประเมินผล

3. แนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า ด้านหลักสูตรผู้จัดการศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรและสำรวจความต้องการทั้งของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ด้านครูผู้สอน ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการพัฒนา ผูกอบรม นิเทศการสอนและสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนควรเปลี่ยนบทบาทใหม่ และมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในบางวิชา ด้านสื่อการเรียนการสอนควรมีการจัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อผลิตสื่อให้เพียงพอ และขอรับบริจาคแลกเปลี่ยนสื่อ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทางด้านนี้เพื่อผลิตสื่อใช้เอง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม ควรมีการวางแผนการจัดการร่วมกัน เพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม และด้านการวัดและประเมินผล ควรจัดทำคู่มือ จัดประชุมทำความเข้าใจและชี้แจงแก่ผู้สอนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4183848827 : MAJOR NON – FORMAL EDUCATION

ANGSANA BULCHALERMSAK : A STUDY OF STATE, PROBLEMS, NEEDS AND GUIDELINES FOR THE IMPLEMENTATION OF NON – FORMAL EDUCATION INSTRUCTION FOR THE PHYSICAL DISABLES IN THE CENTERS FOR THE DISABLES, THE CENTRAL REGION
THESIS ADVISOR : ARCHANYA RATANA – UBOL, Ed.D., AND THESIS CO – ADVISOR : PAN KIMPEE, Ph.D., 214 pp. ISBN 974-346-321-6.

The purposes of this research were to study and compare the state, problems and needs of the non – formal education for the physical disables in the Centers for the Disables. In Addition, this research would purpose the guidelines for the implementation of non – formal education for the physical disables in the Centers for the disables in the Central Region in the aspects of curriculum, instructors, activities, instructional media, facilities and environment, and measurement and evaluation. The population taken for this research included 253 of the physical disabled students in the Centers for the disables in the Central Region. The questionnaires and interview forms were used to collect the data. Percentage, mean, standard deviation, frequency distribution and t-test were used to analyze the data.

The Outcomes of the research were as follows :

1. The learners' opinions concerning the state of non-formal education in the aspects of curriculum and facilities and environment were at the high level. However, it was at the moderate level in the aspects of instructors, activities, instructional media, and measurement and evaluation. The learners' opinions concerning the problems of non-formal education in the aspects of the curriculum, instructors, instructional media and measurement and evaluation were at the moderate level. However, it was at the high level in the aspects of activities facilities and environment.

2. Regarding to the comparision of the needs, learners of different sex were significantly different at the .05 level in the aspect of the curriculum, learners of different ages (between 17-20 years and over 21 years) were significantly different at the .05 level in the aspects of curriculum and activities, learners with different education background (Prathom suksa four and Prathom suksa six) were significantly different at the .05 level in the aspects of instructors, activities, facilities and environment, and measurement and evaluation.

3. The guidelines for teaching found that: All participate in the process of education should be involved in the construction of the academic curriculum. These parties should focus on the needs of the learners and the demands of the market place. Selection instructors, who have a proven ability in teaching should be made, developed, trained and given support for their efforts. The method of teaching in the classroom should be changed in accordance with the needs of the learners. Within some subject experts form the specific fields of study should be invited to participate in development of student's knowledge base. It needs to be a budget established to purchase the necessary media equipment for teaching, while finding ways to exchange knowledge in order for instructors to be able to produce multi-media teaching aides themselves. There should be a planner and managers who work together in order to effectively make use of resources for the learners benefit. Finally, someone needs to create a manal and arrange meetings to review the standards of measuring and evaluating the methods of teaching

Department Non - Formal Education
Field of study Non - Formal Education
Academic year 2000

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

Angsana Bulchalerm Sak
Archanya R
Pan Kimpee

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ของ
รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล และ ดร.ปาน กิมปี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยมาด้วยดีตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนพิการ
เจ้าหน้าที่ และผู้เรียนในสถานสงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ทั้ง 4 แห่ง ทุกท่าน ที่ได้ให้
ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เชนอบรม ศาสตราจารย์ อุ่นตา
นพคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เกียรติวรรณ อมาตยกุล รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา
รัตนอุบล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินท์ วิบูลย์พันธุ์ และอาจารย์ที่เคารพทุก ๆ ท่านที่ได้กรุณา
ประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยทั้งด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน และทางการศึกษา
ในด้านอื่น ๆ ที่มีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ พี่น้อง สามี คุณภัทรพล มหาพันธ์ คุณอภิชนา โตคำ
และเพื่อนทุกคนที่เป็นแรงใจและคอยช่วยเหลือให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนอุดหนุนการวิจัยส่วนหนึ่ง
ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันที่เป็นแหล่งความรู้และ
ประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง

อังศณา บุญเฉลิมศักดิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	
- ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	11
- ปรัชญาและแนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	14
- การจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	16
การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการ	
- การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับคนพิการ.....	45
- ปรัชญาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการ.....	46
- แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการ.....	49
- การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง.....	51
ความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน	
- ความหมายของความต้องการ.....	55
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	57
- ความต้องการของคนพิการ.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
กรอบความคิดในการวิจัย.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
	การศึกษาค้นคว้า.....	70
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	71
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	72
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
	การนำเสนอแนวทาง.....	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	80
	ผลการนำเสนอแนวทาง.....	137
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	145
	สรุปผลการวิจัย.....	148
	อภิปรายผลการวิจัย.....	165
	ข้อเสนอแนะ.....	176
	รายการอ้างอิง.....	180
	ภาคผนวก.....	184
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	185
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ.....	189
	ภาคผนวก ค แบบสอบถาม.....	193
	ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์.....	205
	ประวัติผู้วิจัย.....	214

สารบัญดาร่าง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมฯคนพิการ เขตภาคกลาง.....	80
2	จำนวนและค่าร้อยละสถานภาพของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมฯ ในศูนย์ส่งเสริมฯคนพิการ เขตภาคกลาง	81
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการ เขตภาคกลาง ด้านหลักสูตร.....	83
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการเขตภาคกลาง ด้านครูผู้สอน.....	85
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการ เขตภาคกลาง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	87
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการ เขตภาคกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	90
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการ เขตภาคกลาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม.....	92
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมฯ คนพิการ เขตภาคกลาง ด้านการวัดและประเมินผล.....	95
9	การเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ โรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมฯคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนก ตามเพศ.....	99
10	การทดสอบความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมฯคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามเพศ.....	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การเปรียบเทียบของสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามอายุ.....	112
12	การทดสอบความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามอายุ.....	123
13	การเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนการศึกษานอก ระบบโรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	125
14	การทดสอบความแตกต่างความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ การศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	136
15	จำนวนและคำร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของ ผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ในศูนย์ส่งเสริมคนพิการ เขตภาคกลาง.....	138